

«рушник» (towel), «гарбуз» (pumpkin), «голова» (head), «хліб» (bread) as constituents of phraseologism.

Key words: model, conceptualization, ritual idiom, realeza, recipient zone, phraseology semantic group, phraseology semantic rows.

УДК 811.161.2'373: 821.161.2.09

Уляна ГАЛІВ

МОВНА КАРТИНА СВІТУ ЛІНИ КОСТЕНКО ТА ВАСИЛЯ СТУСА: ДІАЛОГ ЗІ СВІТОВОЮ ТА НАЦІОНАЛЬНОЮ ТРАДИЦІЯМИ

У статті запропоновано дослідження мовної картини світу з погляду мотиваційного рівня вивчення мовної особистості. Розглянуто категорію прецедентності, що реалізує себе у прецедентних текстах і прецедентних знаках. Зосереджено увагу на тих прецедентних джерелах, які формують мовну картину світу Л. Костенко і В. Стуса на рівні культурного діалогу зі світовою та національною традиціями.

Ключові слова: мовна картина світу, мовна особистість, прецедентний текст, прецедентний знак, прецедентне джерело.

Постановка проблеми. До арсеналу термінів лінгвоукраїністики вже міцно увійшло поняття *мовна картина світу*. Проблема мовної картини світу (далі – МКС) дає цінні матеріали не тільки для адекватного, цілісного сприйняття світу, а й для уявлень, експлікованих засобами художньої мови.

Без індивідуальної мовної картини світу неможливе естетичне осягнення дійсності. Вона (МКС) постає з національної мови і її словника, що відбиває народнопоетичне бачення світу, і формується під впливом традицій художнього мовлення з його естетичними засадами, співвідношенням між ідіостилем письменника та узусними нормами, стильової концепції епохи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Упродовж останніх десятиріч МКС була об'єктом досліджень багатьох мовознавців (М. Борисенко, В. Жайворонка, В. Іващенко, О. Крижко, Л. Лисиченко, В. Русанівського та ін.), проте до цього часу потребує різноаспектного аналізу й теоретичного осмислення.

Художню палітру поетичної творчості Л. Костенко з погляду лінгвістики досліджували Л. Петрова [11], Г. Губарева [3], М. Мельник [10] та ін. Заслужують на увагу наукові студії Д. Данильчука [4], А. Лупол [9], А. Бондаренко [1], що висвітлюють творчу майстерню В. Стуса. Більшість досліджень, спрямованих на вивчення МКС поетів, зосереджені на питаннях лінгвостилістики, зокрема концептології (Л. Оліфіренко [15], О. Цапок [17]), ономастики (Л. Петрова [11]), конфесійної семантики (Ю. Браїлко [2]), фоностилістики (Н. Дашенко) [5], поетики (А. Бондаренко [1], Л. Пустовіт [13], Г. Сюта [16]), експресивного синтаксису (А. Загнітко [6], Л. Пришляк [12]). Та все ж особливо відчутною залишається потреба дослідження МКС поетів із погляду тривіневого вивчення мовної особистості.

Мета статті полягає у дослідженні мовних особистостей Ліни Костенко, Василя Стуса як носіїв конкретного національно-культурного простору, виразника власної ідентичності; в осмисленні їхнього поетичного доробку на рівні діалогу зі світовою традицією; зосередженні уваги на мотиваційній сфері (відповідно до тривіневого принципу вивчення мовної особистості, запровадженого Ю. Карауловим), яка зумовлена як соціокультурними стереотипами щодо сприйняття світу, так і мовною ментальністю.

Виклад основного матеріалу. Мотиваційний рівень дає змогу усвідомити себе як мовну особистість, що є носієм культури власного народу, виразником його ідентичності. На цей рівень дослідження мовної особистості кожного з авторів, на відміну від когнітивного, найбільше впливають експліцитні фактори. Саме тут відображається внутрішній світ людини. Рівень прагматикону, зазвичай, вибудовується на перетині авторських та читацьких інтенцій. У такий спосіб викристалізовується ідеологія творчості. «Навіть чисте мистецтво, – вважає К. Реїс, – перебуває під впливом соціального простору, стверджуючи свою ідеологічність шляхом його повного заперечення» [14]. У поетичному дискурсі, власне, закорінене сприйняття твору як естетичного цілого і соціального утворення. Тобто суттєву роль тут відіграє експліцитний фактор, що тісно пов'язаний із ментальною парадигмою.

Рівень прагматики пов'язаний насамперед із поняттям «прецедентний текст» і «прецедентний знак». Прецедентними

Ю. Караулов називає ті тексти, які «мають надособистісний характер, тобто добре відомі й широкому оточенню певної особистості, у тому числі її попередникам і сучасникам, і нарешті ті, звернення до яких відновлюються неодноразово в дискурсі мовної особистості» [7]. Під прецедентним знаком розуміють як мовний, так і немовний знак, який апелює до попереднього прикладу, активізуючи його у свідомості мовця чи слухача [7]. Такі знаки знаходять вияв у політичному, соціальному, ідеологічному чи будь-якому іншому контексті епохи.

Як тексти, близькі конкретному етносові, носіям національної мови, прецедентність розглядає В. І. Кононенко. До них дослідник зараховує «загальновідомі вислови, стереотипи, сентенції, крилаті слова, паремії, які відкривають можливості компенсаційної здатності мовця – його вміння застосувати відомі йому знання (фонові, пресупозитивні тощо) в тлумаченні нових текстів або у використанні раніше пізнаних в інших комунікативних актах» [8, с. 26].

Прагмалінгвістичний підхід найповніше репрезентує ідіостиль досліджуваних авторів. У творчості Л. Костенко, В. Стуса помітну роль відіграють прецедентні тексти, прецедентні знаки, алюзії, ремінісценції, квазіцитати, суголосність мотивів тощо. Завдяки прецедентності, зумовленій експліцитними факторами, можемо детально вибудувати «портрет» мовної особистості кожного поета.

Отже, зосередимо увагу на таких прецедентних джерелах, як *міфологія* і *постаті (образи)*, які формують МКС поетів на рівні культурного діалогу з національною та світовою традиціями.

І. В основі поетичної моделі світу Л. Костенко, В. Стуса, М. Вінграновського лежить *міфопоетична парадигма*. Вона експліцитно та імпліцитно присутня в індивідуальній творчості митців. Поєднуючись із сучасним мисленням, міфологічні уявлення набувають нових властивостей, по-новому висвітлюють дійсність. Найчастіше поети вдаються до грецької та слов'янської міфології.

Звернення до міфу як надчасової структури дає змогу митцям відмежуватися від дегуманізованого, звироднілого суспільства чи викрити його вади шляхом переосмислення міфологічного матеріалу: «У небо, у надвиш, за хмари за чорні / До сонця, *Ікаре*, спрямовуй свій лет! / Нарівні зі смертю – ми вже непоборні. /

Нарівні зі смертю – сягаємо мет» [Ст., с. 278]; *«Червона барка в чорноводді доль / загубиться. І фенікс довгоногий / перенесе тебе в ясні чертоги / Від самоволь, покори і сваволь»* [Ст., с. 278]; *«Колеса глухо стукотять, / мов хвиля об пором, / стрічай, товаришу Хароне, / з лихом і з добром»* [Ст., с. 106]. Наведені приклади свідчать не лише про актуалізацію та авторську інтерпретацію давніх міфів, але й про своєрідне відмежування від реального життя з метою створення цілісної концепції у сприйнятті світу.

Заглиблення в мікрокосм людської душі найприродніше відбувається на рідному ґрунті. Отож, мабуть, не випадково митці у своїй творчості звертаються до слов'янської міфології.

Серед одиниць, які найадекватніше відображають індивідуально-авторське сприйняття світу, виділяємо, зокрема, образи слов'янських богів: *«В цьому краю Дажбога і Перуна / таки той грек не втримався, кутнув»* [Кост., с. 455]; *«В Дніпрі купається Кунава / Мені ще рочків, може, три»* [Кост., с. 45].

Найбільш опоетизованого характеру набувають тексти, в яких автори звертаються до духів української міфології. Така міфопоетична образність уводить читача у світ первісних вірувань українців: *«І не було на вербах телефону. / Русалки виглядали із річок»* [Кост., с. 37]; *«Так серцю хороше, що гріх не напитати / дороги потерчат, лісовиків і мев»* [Ст., с. 292].

Отже, міфічна свідомість поетів, закорінена на дохристиянській символіці предків, знаходить яскраве мовне вираження, яке відбувається насамперед у слові, у взаємозв'язках реалій і слів.

II. Перебуваючи під впливом індивідуалістичної та екзистенційної філософії, поети-шістдесятники досліджують два культурні складники – рідний і світовий. Серед реальних *постатей*, до яких звертаються у своїй творчості Ліна Костенко, Василь Стус, виокремлюємо **1) українські; 2) світові.**

Звернення до **українських постатей** у досліджуваних авторів набуває діахронного характеру. Митці апелюють до відомих діячів історії та культури від княжих часів і донині.

Великою поетичною силою сповнене звернення до відомих історичних діячів, зумовлене відчуттям особистої причетності до національної долі: *«В таке цвітіння, князю Володимире, / тобі не важко бути кам'яним?»* [Кост., с. 103]; *«Де в битвах завойовані*

свободи? / Де твої Богун, Пушкар і Джеджалик?» [Кост.: Б., с. 6]; *«Хмелій, Хмельницький! / Де ж твої клейноди? / Де корозви? Де грім твоїх музик?»* [Кост.: Б., с. 5]; *«І Ганнин брат, Іван Золотаренко, / Своїх преславних ніжинців привів»* [Кост.: Б; с. 155]; *«Підвівся Іскра, полковий обозний, / Син Острияниці Якова, Іван»* [Кост.: М. Ч., с. 87]; *«Оце такі і Наливайка видали. / І вас під Боровицею вони ж»* [Кост., с. 524]; *«Козак Небаба, ох, таки ж не баба!»* [Кост.: Б., с. 6]; *«І попелом розвіяний Чурай / Безсмертним болем дивиться у душу...»* [Кост.: М. Ч., с. 140].

У поетичній моделі світу шістдесятників вагоме місце посідає апелювання до сучасних діячів літератури, культури, мистецтва (О. Довженка, І. Драча, І. Миколайчука, І. Світличного): *«І це було так просто і природно – / що у Довженка світиться вікно»* [Кост., с. 106]. Зокрема, на образах кінематографії зосереджені мистецькі орієнтири Л. Костенко: *«Іваночку! Чекає кіноплівка. / Лишай косу в сусіда на тину. / Іди у кадр, екран – твоя домівка, / два виміри, і третій – в глибину»* [Кост., с. 37] (мова йде про відомого українського актора І. Миколайчука).

Сприйняття життя у філософсько-поетичному масштабі прочитуємо у Стусовій поезії «Не можу я без посмішки Івана» (йдеться про І. Світличного). Прецедентним текстом тут слугує гірка дійсність в умовах політичних репресій: *«В проваллях ночі, коли Київ спить, / а друга десь обстрілюють старанно, / склепить очей не можу ні на мить...»* [Ст., с. 85]. І далі – мотивація: *«Сидять по шпарах всі мужі хоробрі, / всі правдолюби, чорт би вас побрав. / Чи людська добрість – тільки доти добрість, / поки без сил, без мужності, без прав / запомогти, зарадити, вступитись, / стражденного в нещасті прихистить, / і зважитись боротися, щоб жити, / і зважитись померти, / аби жити?»* [Ст., с. 85 – 86]. «Посмішка Івана», яку В. Стус востаннє бачив ще перед арештом товариша, неодноразово присутня і в листах, і в «Таборовому зошиті» поета.

Піднесений над реальністю і водночас закорінений у реальність, постає в поезії Л. Костенко та В. Стуса світ Т. Шевченка. Адресуючи свої слова Кобзареві, митці заново осмислюють його естетичні принципи, проектують долю поета на двадцяте століття: *«Що писав би Шевченко / В тридцять третьому, / В тридцять сьомому роках?»* [Кост., с. 163].

Як бачимо, звернення поетів до українських постатей є не набутиим явищем, а органічною потребою душі, здатністю сприймати життя на рівні моральних орієнтирів, кодів національного мовомислення.

Про освоєння простору **світової культури** свідчить звернення поетів до світової літератури. Їхня творчість – це своєрідний міст між різними культурами, народами, що веде до загальнолюдської духовності. Здатність чуттєво сприймати життя, не набутий, а природний естетизм митців породжують ті моральні орієнтири, до яких найчастіше апелюють поети. Це імена світочів зарубіжної (Байрон, Данте, Рембо, Рабле, Гете, Франсуа Війон), російської літератури (Лермонтов, Блок, Толстой, Пастернак), біблійна постать Юди Іскаріота: «*Люблю твоїх Орхана, Незвала і Данте, / В дев'яте коло прагнучи стремлю*» [Ст., с. 85]; «*Він нестерпний? Дами і добродії! / Етику порушив, етикет? / Не доводьте дійсність до пародії, / Вам нічого, але ж він поет!*» [Кост., с. 228]; «*Розбійником був Франсуа Війон, / а Гете, Вольфганг, сановником*» [Кост., с. 91]; «*А поки розум од біди не згірк ще, – / рабом не будь і смійся, як Рабле!*», [Кост., с. 13]; «*...то промінійте славу на халеву, / і засміється сам Іскаріот*» [Кост., с. 32].

Поетичні значення літературних імен світового масштабу здебільшого спрямовані на сучасність, порушують актуальні загальнолюдські проблеми. Творчо засвоюючи здобутки культурних надбань народів світу, митці в такий спосіб залучають читача до самозаглибленого аналізу.

Посутнє місце у творчості митців займають **літературні образи**. Ідіостиль кожного автора формується на основі поєднання ментальної домінанти з відчуттям єдності зі світом як запоруки вічного життя. Отож цілком закономірним уважаємо виокремлення **1) українських та 2) світових образів**.

Осмилюючи ідейно-естетичний потенціал **української літератури**, поети-шістдесятники найчастіше звертаються до фольклорних джерел (образи Вернигори, Верниводи, Вернидуба, Оха), пам'яток часів Київської Русі (образ Нестора), пам'яток конфесійного стилю (Марко Пекельний, Марко Стоїчний). Так, наприклад, апелюючи до казкових образів *Вернигори, Верниводи, Вернидуба*, Л. Костенко сприймає цих трьох велетнів не лише як факт літератури, а й проектує їхні імена на сучасність. Порівняймо:

«У чистім полі, в полі на роздоллі, / де колосочки проти сонця жмуряться, / Вернигора, Вернивода й Вернидуб / – три велетні – зібралися та й журиються» [Кост., с. 25] і «Я ж у віршах Вернигора, а вже п'ю валідол» [Кост., с. 158]. Схожу тенденцію – трактування фольклорного образу крізь призму сучасності – простежуємо в таких рядках: «Несе Полісся в кошиках гриби. / За болотами причаїлись Охи» [Кост., с. 328].

Образи Марка Пекельного та Марка Стоїчного теж творять матриці сучасної культури. Їхні витоки знаходимо не тільки в легендах, сатирично-гумористичних оповіданнях, інтермедіях давньої літератури. До цих образів в українській літературі зверталися О. Стороженко («Марко Проклятий»), І. Кочерга (п'єса «Марко в пеклі»), М. Стельмах (роман «Правда і кривда»): «Грай, Марку, грай! Веселу, не яку. / Куди ж ти, Марку, дінешся? Ти – вічний. / На кожне лихо маєм по Марку: / Марко Пекельний і Марко Стоїчний» [Кост., с. 87].

Образ Нестора-літописця сягає княжих літописів і постає у творчості досліджуваних поетів як національний архетип, символ писемності: «Хвалитиму Бога, що там ви єсте, / де ревом німим задихнувся Дніпро, / де Нестор ховає злочинне перо...» [Ст., с. 305]; «Дубовий Нестор дивиться крізь пальці / на білі вальси радісних беріз» [Кост., с. 51].

У цьому контексті найцікавішою є індивідуально-образна канва Л. Костенко, що відтворює українську етнокультурну традицію. Автор об'єктивує свої почуття через імена-образи на зразок *Вічна Мати*, *Тінь Полів*, *Лада-Либідь*, *Мандрівник*, *Берегиня* та ін.: «Які ж були вони вродливі, / три Лади-Либеді тоді!» [Кост., с. 29]; «Іде Мандрівник. / Іде, обминає... / І раптом спинився як стій» [Кост., с. 119]; «*Русявокосі* Берегині / позолотили береги» [Кост., с. 123].

Отже, **українські літературні образи** становлять специфіку авторської естетичної системи. Вони є не лише лінгвістичною, а насамперед світоглядною потребою.

Надзвичайно різноманітна палітра **світового** культурно-мистецького простору у творчості Л. Костенко та В. Стуса, передана крізь призму національного світобачення. Поети звертаються до найкращих взірців світової літератури, що створює інтелектуально-поетичну атмосферу їхніх творів. Це, зокрема, вічні

образи Дон Кіхота, Шехерезади, короля Марка із середньовічного епосу про Трістана та Ізольду та ін.: «Ну, а потім, – я люблю вас змалку. / А ще – спасибі вам за все. / Тільки хто ж це королеві Марку / Золотинку в дзьобі принесе?!» [Кост., с. 54]; «І день, і ніч, і тисячі ночей... / Спасибі вам за цю Шехерезаду» [Кост., с. 179]; «Не знає вже казок Шехерезада, / Над Рейном не співає Лорелай» [Кост., с. 7]; «І хлячя вселомоде чоло, / пройти під поглядом, немов під градом, / І потім – казкою Шехерезади / збагнути все, що зливою пішло» [Ст., с. 362].

Як текст світової культури сприймаються образи Гете – Фауст, Мефістофель, Данте – Беатріче («Страшний суфлер підказує: ха-ха! / Мені не смішно. Я ж не Мефістофель» [Кост., с. 178]). У всі часи тканину художніх творів збагачували герої іспанського епосу – Дон Кіхот (доблесний лицар із роману М. Сервантеса), Кармен (героїня Г. де Мопассана): «Коли земля в холодну ніч заглинена / і вітер в зорях тягне горяка, – / у полі, між козацькими могилами, / мій Дон Кіхот шукає вітряка» [Кост., с. 179]; «Приходила до нас іспанка Карменсіта. / Любила танцювати, на те ж вона й Кармен» [Кост., с. 114]. Героїня казок та епосу Шехерезада постає у творчості Е. По, М. Драй-Хмари, А. Казки, О. Олеся, В. Винниченка, у сюїті Римського-Корсакова.

Отже, погляд на життя крізь призму **світової культури** є не просто свідченням інтелектуального осягнення дійсності, а того, що поети-шістдесятники добре обізнані із мистецтвом Заходу та Стародавнього Сходу.

Поетія шістдесятників позначена міфологічною спрямованістю художнього мислення. Поетикальні принципи лірики Л. Костенко, В. Стуса зводяться до естетизації міфічних образів. Специфіку авторської поетичної системи становлять складові творчої уяви – Діоніс, Лорелай, Орфей, Пегас, Прометей, Сізіф та ін.: «Реве глядач. І ставить на Пегаса. / Поет стає жокеєм – і привіт» [Кост., с. 179]; «Але ж бо й гарні скіфські антилопи! / Тай він, як вип'є, – чим не Діоніс?» [Кост., с. 447]; «Над Рейном не співає Лорелай» [Кост., с. 7]. Слід вважати, що образ Лорелай постав у творчості шістдесятників під впливом творчості Г. Аполлінера, К. Брентано, Г. Гейне.

Образ Орфея В. Стус запозичив з німецької літератури (був добре обізнаний із творчістю Р. М. Рільке). Л. Костенко

безпосередньо вдається до античного міфу, в якому Орфей славився як співець і музикант, наділений магічною силою мистецтва: «*Орфей, до речі, також був фракієць. / Можливо, дак, але, можливо, й гет*» [Кост., с. 434]; «*...як ворогу назвешся рідним братом / і смерк розсуне лірою Орфей*» [Ст., с. 303].

До образу Прометейя Л. Костенко вдається як до символу свідомо обраного шляху. Сізіф у її творчості знаменує вічний пошук істини: «*Вітри гули віолончеллю, писали пальми акварель. / Я вчора бачила ту скелю, де був прикутий Прометей*» [Кост., с. 258]; «*В корчах і в кручах умирають міфи. / Чугайстер щез. Покаялись нявки. / І тільки ми, подряпані Сізіфи, / Тябричим взору камінь-рюкзаки*» [Кост., с. 179].

Висновки. Отже, осягнення поетичного доробку митців в аспекті мотивації здатне забезпечити умови для комплексного прочитання їхньої творчості на рівні культурного діалогу зі світовою та національною традиціями.

Перспективу наступного вивчення запропонованої теми вбачаємо у зв'язку: лінгвостилістичний аналіз і методологія дослідження ідіостилу письменника з позицій словникарства. Одержані результати сприятимуть утвердженню ідеографічного напрямку письменницької лексикографії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бондаренко А. І. Поетична мова Василя Стуса (експресивні емотивного змісту) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова» / А. І. Бондаренко. – К., 1996. – 23 с.
2. Браїлко Ю. І. Конфесійна лексика у творчості українських поетів 60-80-х років ХХ століття (семантико-стилістичний аспект) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова» / Ю. І. Браїлко. – К., 2005. – 20 с.
3. Губарева Г. А. Семантика та стилістичні функції кольоративів у поетичній мові Ліни Костенко: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова» / Галина Анатоліївна Губарева. – Х., 2002. – 18 с.
4. Данильчук Д. В. Поетичний синтаксис Василя Стуса в аспекті художньої комунікації: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня

- канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова» / Дмитро Васильович Данильчук. – К., 2006. – 19 с.
5. Дашченко Н. Л. Паронімічна атракція в українській поезії 60- 80 р.р. ХХ ст. : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова» / Н. Л. Дашченко. – К., 1996. – 21 с.
  6. Загнітко А. Синтаксичний макросвіт Василя Стуса / Анатолій Загнітко // Актуальні проблеми української літератури і фольклору. – Донецьк : ДонНУ, 2001. – Вип. 6: Василь Стус в контексті європейської літератури : матеріали 2-ї Всеукраїнської наукової конференції (Донецьк, 20-21 вересня 2001 р.). – С. 254 – 261.
  7. Караулов Ю. Н. Русский язык и языковая личность / Ю. Н. Караулов. – М. : Наука, 1987. – 263 с.
  8. Кононенко В. І. Мова у контексті культури / В. І. Кононенко. – Київ – Івано-Франківськ: Плай, 2008. – 390 с.
  9. Лупол А. В. Онімний простір у поезії Василя Стуса: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова» / Алла Вікторівна Лупол. – Одеса, 2011. – 19 с.
  10. Мельник М. Р. Ономастика творів Ліни Костенко : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова» / М. Р. Мельник. – Одеса, 1999. – 18 с.
  11. Петрова Л. П. Власне ім'я як засіб інтелектуалізації (на матеріалі поезії Ліни Костенко) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова» / Лілія Павлівна Петрова. – Х., 2003 – 18 с.
  12. Пришляк Л. Б. Повтор як засіб експресивного синтаксису поетичного мовлення 60-х років ХХ століття : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова» / Л. Б. Пришляк. – Донецьк, 2002. – 20 с.
  13. Пустовіт Л. О. Словник української поезії другої половини ХХ століття : [монографія] / Л.О. Пустовіт. – К. : УНВЦ «Рідна мова», 2009. – 243 с.
  14. Реис К. Идеология и литературна репрезентация [Електронный ресурс]. – Режим доступа : http://litenet.bg/publish12/k_reis/ideologia.htm

15. Словник поетичної мови Василя Стуса. Рідковживані слова та індивідуально-авторські новотвори / Уклад. Л. В.Оліфіренко. – К. : Абрис, 2003. – 90 с.
16. Сюта Г. М. Мовні інновації в українській поезії шістдесятників та членів Нью-Йоркської групи : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.02 «Українська мова» / Г. М. Сюта. – К., 1995. – 18 с.
17. Цапок О. М. Мовні засоби репрезентації концепту *краса* в поезії українських шістдесятників : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова» / Олена Миколаївна Цапок. – Одеса, 2004. – 20 с.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

- Костенко Л. В. Вибране. – К.: Дніпро, 1989. – 559 с.
Костенко Л. В. Берестечко: Історичний роман – К.:
Український письменник, 1999. – 157 с.
Костенко Л. В. Маруся Чурай. – К.: Веселка, 1990. – 159 с.
Стус В. Палімпсест: Вибране. – К.: Факт, 2003. – 432 с.

У. ГАЛИВ

ЯЗЫКОВАЯ КАРТИНА МИРА ЛИНЫ КОСТЕНКО И ВАСИЛИЯ СТУСА: ДИАЛОГ С МИРОВОЙ И НАЦИОНАЛЬНОЙ ТРАДИЦИЯМИ.

В статье предложено исследования языковой картины мира с точки зрения мотивационного уровня изучения языковой личности. Рассмотрена категория прецедентности, которая реализует себя в прецедентных текстах и прецедентных знаках. Сосредоточено внимание на тех прецедентных источниках, которые формируют языковую картину мира Л. Костенко и В. Стуса на уровне культурного диалога с мировой и национальной традициями.

Ключевые слова: языковая картина мира, языковая личность, прецедентный текст, прецедентный знак, прецедентный источник.

U. HALIV

LINA KOSTENKO AND VASYL STUS'S LINGUISTIC PICTURE OF THE WORLD: THE DIALOGUE WITH THE WORLD AND NATIONAL TRADITIONS

Research of the linguistic picture of the world in terms of the motivational level of studying of the linguistic identity is proposed in this article. The category of precedentist that realises itself in the precedent texts and signs is considered here. Consideration is concentrated on those precedent sources that form L. Kostenko and V. Stus's linguistic picture of the world on the level of cultural dialogue with the world and national traditions.

Keywords: linguistic picture of the world, linguistic identity, precedent text, precedent sign, precedent source.

УДК 81'37

Ольга ГОЛЩИНА

РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ КОРПУСУ МІНІМАЛЬНИХ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ В УКРАЇНСЬКІЙ ФРАЗЕОГРАФІЇ ЯК ПОКАЗНИК ДИНАМІКИ

У статті проаналізовані основні фразеологічні словники сучасної української літературної мови, подані зразки розміщення та розробки словникових статей, наявні їх співставлення, виявлено спільні та відмінні критерії кодифікації мінімальної фразеологічної одиниці.

Ключові слова: критерій кодифікації, словникова стаття, мінімальна фразеологічна одиниця.

Сучасні лексикографічні праці намагаються щонайповніше відобразити фразеологічну систему української мови, фіксуючи і систематизуючи найбільш необхідний і найперспективніший мовний матеріал. Але кількісні показники наявності мінімальних фразеологічних одиниць в основних фразеологічних словниках української мови досить різні. Так, За спостереженнями Н.О. Зубець, у «Фразеологічному словнику української мови» Г.М. Удовиченка (1984) мініїдіоми складають близько 6% від загальної кількості уміщених одиниць; вони зустрічаються у кожному 8-9 синонімічному ряду «Словника фразеологічних синонімів» М.П. Коломійця і Є.С. Регушевського; в українській частині Українсько-російського і російсько-українського фразеологічного тлумачного словника І.С. Олійника і М.М. Сидоренка зафіксовано 350 таких зворотів (3%). В академічному Фразеологічному словнику української мови (1993)